

Seneste Nyt nr. 14

Stiftet onsdag den 12. juni 2008

Foreningen Svend Gønge

November 2009

Pro honore patriae

I dette nummer kan du læse om...

Fotobogen...

Stormløbet...

Vigtige og interessante datoer...

Rubrikken...

Foreningen Svend Gønge

Møllergaarden 3,
4750 Lundby
Tlf.: 6130 1004

gønge@lundbyweb.dk
www.lundbyweb.dk

Bestyrelse:

Formand:

Peter Sten Hansen

Næstformand:

Villy Lorich

Kasser:

Eva Jørgensen

Sekretær:

Jens Beck

Bestyrelsesmedlem:

Gunnar Stobbe

Redaktion på SN:

Jens Beck,

svendgoengepoulsen@gmail.com

Gøngenhøvdningens Sydsjælland Projektet Fotobogen

I foråret 2009 vedtog Foreningen Svend Gønges bestyrelse, at foreningen skal sætte sig i spidsen for udarbejdelsen af en eksklusiv fotobog om Gøngenhøvdningens Sydsjælland. Bogen skal udgives i anledning af fejringen af 400 året for Svend Poulsens fødsel i 2010 - et projekt hvis mange udløbere, der som bekendt arbejdes ihærdigt med på mange fronter.

I arbejdspapiret for bogens tilblivelse fremgår bl.a. følgende retningslinier: Bogen, der skal fremstå i høj kvalitet, skal i tekst og nutidige billeder fortælle historien om Gøngenhøvdningen Svend Poulsen og hans virke i Sydsjælland, hvor han under Svenskekrigen i 1658-59 færdedes hjemmefra i sin guerillakrig mod den svenske konge Carl X Gustavs besættelsesmagt. Med dette udgangspunkt skal bogen samtidig søge at skildre nutidens landskabelige kvaliteter og kulturelle attraktioner.

Bogen skal således omhandle emner/lokaliteter i alle fem gøngeskommuner, nemlig Køge, Stevn, Faxe, Næstved og Vordingborg og skal henvende sig til bl.a. turister, kommuner, historieinteresserede samt til alm. borgere i de fem kommuner, og den skal kunne bruges til gaveobjekt.

Der er nedsat en arbejdsgruppe,- indtil videre bestående af:

- Magnus Augustsson, Glimåkra i Skåne (fotografering)
- Peter Sten Hansen, Lundby
- Line Stobbe, Store Røttinge
- Gunnar Stobbe, Store Røttinge

Og projektet er nu kommet godt fra start.

Der arbejdes med udvælgelse af fotoemner og med fotografering.

Der sysles med indhold/omfang, layout, tekster og grafik. Og der udarbejdes ansøgninger om økonomisk støtte til projektet, hvilket er en helt nødvendig forudsætning, for at bog-projektet kan realiseres.

Bogen opbygges på baggrund af Svend Poulsens egen indberetning til den danske konge (Frederik den III) - en rapport, der i et kort og præcist ordvalg beskriver gøngernes berømte kommando-raid ned over Sydsjælland, hvor Svend og hans folk på opfordring fra kong Frederik III voldte den svenske besættelsesmagt så megen "Afbreck oc Schade" som muligt - et hændelsesforløb der er historisk dokumenteret og som har dannet baggrund og inspiration for Carit Etlars kendte romaner "Gøngehøvdingen" og "Dronningens Vagtmester", samt gennem tiderne skabt utallige myter og overleveringer om Svend Poulsens udspekulerede aktioner mod fjenden. Endvidere søger vi at skildre sporene - hvor vi kan finde dem - tilbage mod tiden, hvor svenskekrigene rasede.

Bogens fotografiske kvaliteter er af helt afgørende betydning for det færdige resultat, og derfor har vi allieret os med den dygtige og erfarne fotograf, Magnus Augustsson fra Glimåkra i det Skånske Snapheland. Magnus har historien om snaphanernes frihedskamp med i bagagen og har ved tidligere lejligheder demonstreret sine helt særlige evner til at se de fotografiske muligheder og indfange stedernes historie eller særlige skønhed.

Der forestår et stort arbejde, inden der kan lægges sidste hånd på projektet, men vi glæder os til at kunne præsentere fotobogen i oktober 2010.

Store Røttinge 01.11.2009

Gunnar Stobbe

Ambassadører:

Godsejer,
Kammerherre og
Hofjægmester,
Bernt Johan Collet,
Lundbygård.

Hofjægmester og
godsejer,
Peter Zobel,
Bækkeskov.

Godsejer,
**Peter Oxholm
Tillisch**,
Rosenfeldt.

Godsejer,
**Gerner Wolff-
Sneedorff**,
Engelholm.

Borgmester,
Marie Stærke,
Køge kommune.

Borgmester,
Henrik Holmer,
Vordingborg
Kommune.

Stormløbet

*Stormløb på Københavns volde, foto fra
diorama på Brønshøj Museum*

Mange børnerige familier og alle skolelærere kender til den klassiske konflikt. To børn skændes om, hvem der begyndte. Argumenter flyver rundt, som svaler i sommerluften. Men planen ligger klar. Den ene vil opnå noget, der endnu ikke tidligere er aftalt.

Ligesom og analogt til denne banale, men klassisk situation mellem børn, viser det sig at Roskildefreden, dateret 26. februar 1658, ikke kunne holde. Den fred, der blev aftalt mellem Carl X. og Frederik III., og som indskrænkede det danske kongerige ganske voldsomt.

Blandt mange mange aftaler måtte danskerne: afstå Skåne, Halland, Blekinge, Hven, sydlig del af Trondheim Len, Bohus Len og Grevskabet Pinneberg v. Elben. Familien Ulfeldt skulle have konfiskeret gods retur, og Østersøen

Borgmester,
Henning Jensen,
Næstved Kommune.

Borgmester,
René Tuekær,
Faxe Kommune.

Borgmester,
Poul Arne Nielsen,
Stevns Kommune.

Folketingskandidat,
Gina Øbakke,
Stevns Kommune.

Borgmester,
Anders Pettersson,
Osby Kommun.

Viceborgmester,
Erland Nilsson,
Osby Kommun.

Kultur- og
fritidschef,
Tommy Johansson,
Osby Kommun.

Kollektive medlemmer:

Lundby Menighedsråd

Borgerforeningen
Lundby

skulle være spærret for fremmede orlogsskibe. Endvidere blev 12 danske orlogsskibe udleveret.

Eric Dahlbergs kobberstik fra Frederiksborg Slot

tegninger. Vi må formode, at denne aktivitet og andre iagttagelser fra hans side, rent faktisk har været at regne for faktisk spionagevirksomhed.

Under alle omstændigheder mødtes Eric Dahlberg med Carl X. i Korsør havn. Hertil var den svenske konge sejlet med en større del af sin hær. Svenske orlogsskibe havde samme dag blokeret København fra søsiden. Det var 7. august 1658, et halvt år efter fredsftalen.

Den svenske konge havde fortrudt, at han ikke havde taget hele det danske kongerige, allerede februar 1658! En ny krig var under opsejling.

De københavnske forsvarsværker var blevet udbedret og forstærket. Endvidere sendte kongen underretninger ud til Holland, Polen og Brandenburg, hvor der blev gjort rede for fredsbruddet. Forhåndsforhandlinger med svenskerne var

Frederik III

forgæves. Her blev sagen vendt om, man udlagde sagen som om at Danmark ved flere lejligheder ikke overholdt de aftalte konditioner.

I København forsøgte spindoktorene at overtale Frederik III. til at forlade byen.

Job svarer i Jobs Bog kap. 29, vers 18: ”...i min rede vil jeg opgive ånden, og have dage mangfoldige som sand”.

Kongen svarer sine rådgivere: ”Jeg dør hellere i min rede”!

At blive citeret for denne holdning viste sig at virke.

Endvidere var alle fuldstændig

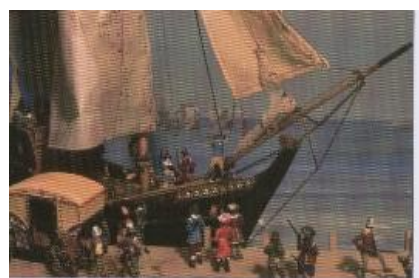
klar over, at denne gang gjaldt det reelt om den danske stats beståen.

Hans Schack var udnævnt som den øverste militære chef. Forsvarsværkerne blev bemanded med enheder der bestod af militæret, Gønger, borgervæbninger, studenter, adel- og hofenheder,

Man tror næsten at det er en løgn. Efter fredsftalen inviterede Frederik III. til et grotesk æde- og drikkeorgie på Frederiksborg Slot.

Arkitekten og tegneren Eric Dahlberg har her forevigtet denne ydmygende scene.

Denne Dahlberg tog iøvrigt ophold i København, hvor han udførte en stor mængde kortskitser og

Udsnit fra diorama i Brønshøj Museum

Studenter væbningen

samt brandslukningskorps.

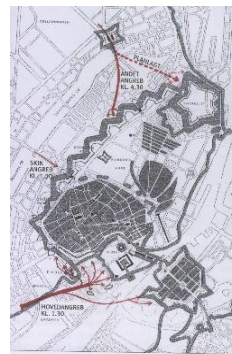
I starten slog de svenske styrker sig ned i lejre tæt ved byen. Dette gav talrige større og mindre træfninger. Nogle gange foretog de svenske tropper skinangreb, og andre gange var det de danske forsvarere, der foretog udfald. På Øresund kom det til heftige søslag mellem den svenske belejringsflåde, og den tidligere afventende hollandske. På begge sider kom det til store tab af mandskab og skibe. Sent om eftermiddagen d. 26. oktober 1658 kunne resterne af den hollandske flåde sejle ind i Københavns havn, som sejrherre. Alle skibene var slemt tilredte, men svenskerne var slået på havet.

Carl X. indså, at det kunne blive mere langvarigt end han havde beregnet. Han trak sig tilbage til højdetrage i Brønshøj området, hvor han anlagde Carlstad. Herfra forberedte han så det endelige og massive angreb, der skulle afslutte det danske riges selvstændige eksistens.

Natten mellem 10. og 11. februar 1659 blev et hovedangreb sat ind ved Kalvebod Strand. Nøjagtig samtidig blev et skinangreb sat i gang ved Nørreport. Det var kl. 01.30. Senere, kl. 04.30, satte svenskerne et andet angreb i gang ved Kastellet. Men i mørket blev det til et fejlangreb, der gik længere mod sydøst. Her beskød den hollandske marine massivt mod de svenske styrker.

Svend Poulsen var blevet sat til at deltage i forsvaret af Nørrevold. Med sig havde han kommando over 50 mand fra sin bevæbnede trop af gønger. Rutinerede partisaner, som i mere end en forstand, også havde personlige mål med at deltage. Relativt set, havde de selv ganske få tab, nogen kilder nævner 5 døde gønger. Men også på deres front led de svenske angribere meget svære tab.

De svenske styrker trak sig tilbage til Carlstad, men fortsatte belejringen af København. Den endelige fredsftale blev først underskrevet 26. maj 1660.

JB.

Datoer:

SN ønsker i denne rubrik at fortælle om arrangementer og datoer, som det vil godt for alle at kende til. Selvfølgelig er der det klare problem, at disse kan ændres p.g.a. en relativ lang tidshorisont. Altså med ret til at foretage ændringer.

Følgende datoer er oppe:

Køng Museum: Kunsthåndværker Marked med titlen: Design og Natur.
5-6-juni-2010

Kulsvier Marked i Eskildstrup: 12-13-juni-2010

Gøngemarked i Lundby: 19-20-juni 2010

Midsommer i Sverige: 25-26-juni 2010

1600 tals marked i Lönsboda: 30-31-juli-2010

S.G.'s Fødselsdagsfest: 21-august 2010, Lundby.

Rubrikken

Tanken med denne plads er, at medlemmer og læsere af SN kan formidle viden, oplevelser m.m. til os alle. Hvis nogen har noget at berette for os, en anden har fundet noget interessant om vort fælles emne "Svend Gønge", så tøv ikke. Send os et indlæg! svendgoengepoulsen@gmail.com.

Vedhæft evt. et billede af forfatteren til artiklen.

På samme mailadresse kan I f.eks. også indmelde venner og bekendte i vor fælles forening.

JB

Svensk skibbrud i Øresund

SN 14, November 2009